

ARCHEOLOGIENOTA MET BEPERKTE SAMENSTELLING HASSELT – KLEINE ROOST

J. CLAESSEN, B. VAN GENECHTEN,
G. VERBELEN, E. DIRIX,
A. SYS, E. AUDENAERT
& K. BOUCKAERT

DECEMBER 2017

Titel

Archeologienota met beperkte samenstelling. Hasselt – Kleine Roost

Auteur(s)

Jan Claesen, Ben Van Genechten, Giel Verbeelen,
Evelien Dirix, Annelien Sys, Evelien Audenaert
En Kevin Bouckaert

Opdrachtgever

Stal De Roost bvba
Kroonwinningsstraat 41
3500 Hasselt

Projectnummer

2017L114

Plaats en datum

Kortenaken, 19 december 2017

Reeks en nummer

ARCHEBO rapport 2017i30
ISSN 2034-5615

© 2017 ARCHEBO bvba

ARCHEBO aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd of aangepast worden, opgeslagen worden in een geautomatiseerd gegevensbestand, en/of openbaar gemaakt worden in enige vorm of wijze ook, elektronisch, mechanisch, door fotokopie of enige andere wijze, zonder voorafgaandelijke toestemming van de opdrachtgever.

INHOUD

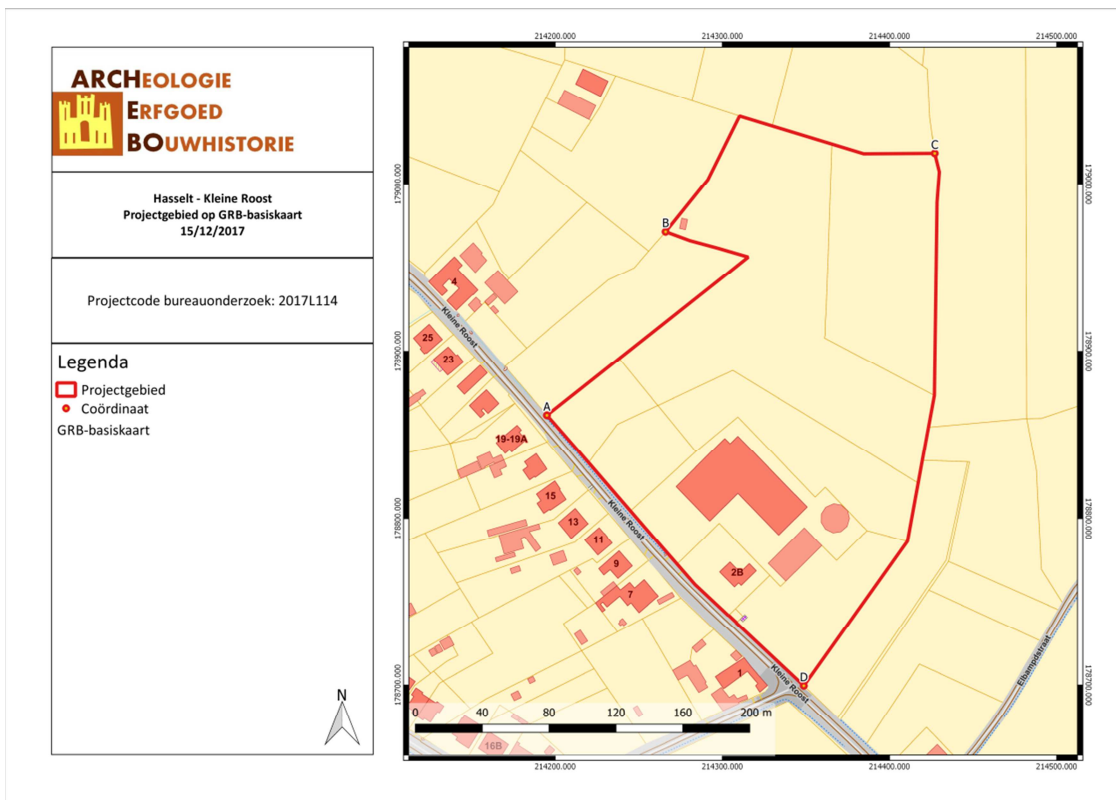

1	Inleiding	4
1.1	<i>Algemeen .....</i>	4
1.2	<i>Beschrijving onderzoeksopdracht .....</i>	4
1.3	<i>Randvoorwaarden.....</i>	7
1.4	<i>Onderzoeksopdracht.....</i>	7
1.5	<i>Werkwijze en strategie .....</i>	7
2	Bureauonderzoek.....	7
2.1	<i>gerealiseerde werken.....</i>	7
2.2	<i>Landschappelijke & bodemkundige situering .....</i>	9
2.3	<i>Archeologische data.....</i>	10
2.4	<i>Beknopte historische beschrijving.....</i>	11
2.5	<i>Datering en situering van het onderzochte gebied .....</i>	14
3	Resultaten bureauonderzoek	14
3.1	<i>Beantwoording onderzoeksvragen .....</i>	14
3.2	<i>Potentieel op kennisvermeerdering en afweging verder onderzoek.....</i>	15
3.3	<i>Samenvatting.....</i>	15
4	Bibliografie	16
5	Figurenlijst.....	16
6	Plannenlijst.....	16

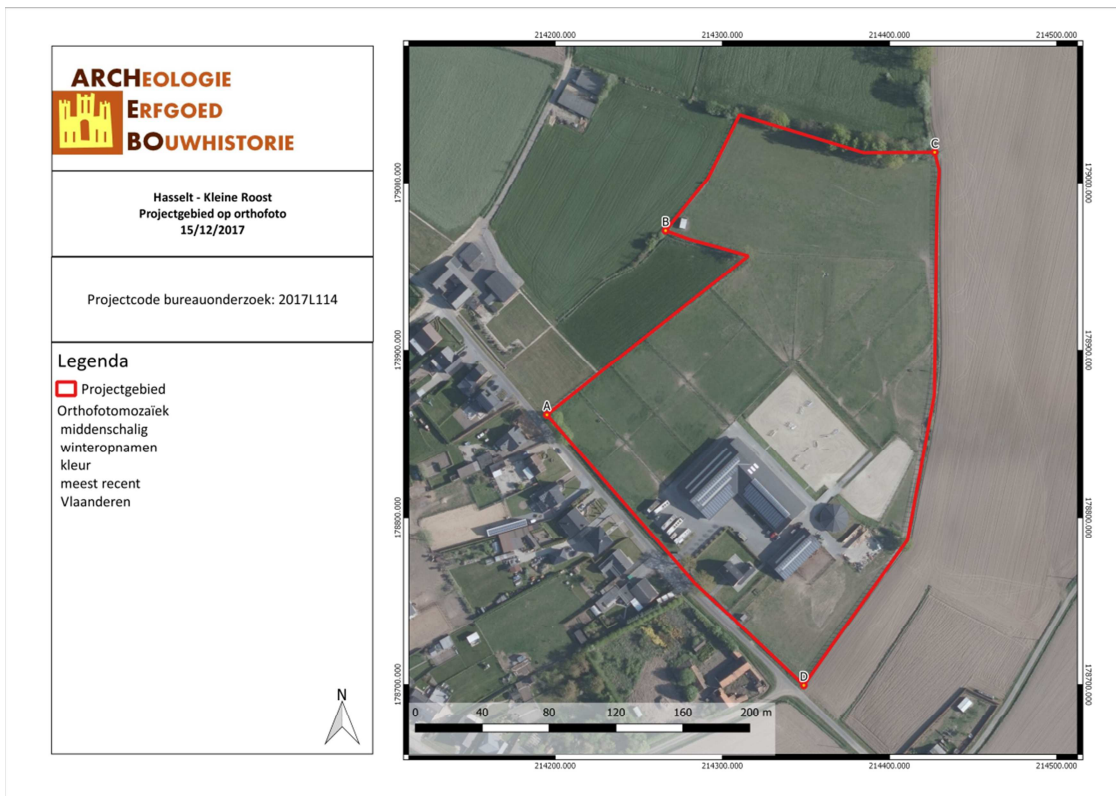
Administratieve fiche	
Naam site:	Hasselt – Kleine Roost
Onderzoek:	Archeologienota met beperkte samenstelling
Ligging:	Provincie Limburg, Hasselt, Sint-Lambrechts-Herk, Kleine Roost 2B
Kadaster:	Hasselt, Afdeling 10, Sectie A, 72k, 84, 85a, 86p, 86n en 87b
Coördinaten:	A X 214195,039279637
	Y 178861,528325127
	B X 214266,035191875
	Y 178971,58329428
	C X 214427,054839781
	Y 179018,442942342
	D X 214348,740783748
	Y 178699,585669016
Opdrachtgever:	Stal De Roost bvba Kroonwinningstraat 41 3500 Hasselt
Uitvoerder:	ARCHEBO bvba
Projectcode bureauonderzoek:	2017L114
Projectleiding:	Jan Claesen
Erkenningsnummer projectleiding:	OE/ERK/Archeoloog/2015/00014
Bewaarplaats archief:	Stal De Roost bvba
Grootte projectgebied:	Ca. 47 000 m ²
Uitvoeringsperiode:	14-19 december 2017
Reden van de ingreep	Vergunningsaanvraag voor een tijdelijke parking in steenslagverharding
Wetenschappelijke vraagstelling:	Het doel van deze archeologienota is een archeologische evaluatie van het terrein, de geplande werken en impact op het bodemarchief.
Termen Thesauri:	Bureauonderzoek, reeds verkregen vergunning

De onderstaande GRB-kadasterkaart en de Orthofoto tonen het projectgebied op de meest recente stadskarten en luchtfoto's. Op een volgende pagina worden foto's toegevoegd van de meest recente situatie van de het onderzoeksgebied.

HAKL/17/12/15/1 - Digitale aanmaak

Figuur 2: Situering van het projectgebied en de coördinaten op de GRB-kadasterkaart (Geopunt, 2017).

HAKL/17/12/15/2 - Digitale aanmaak

Figuur 3: Situering van het projectgebied op Orthofoto (Geopunt, 2017).

1.3 RANDVOORWAARDEN

Alle graafwerken zijn reeds uitgevoerd, er mogen geen bijkomende werken worden uitgevoerd onder het maaiveld. Recentelijk werd hiertoe een bouwdoosier ingediend voor het “regulariseren van een vergund opfokbedrijf en paardenhouderij (2008/00792/IS)”.

1.4 ONDERZOEKSOPDRACHT

Tijdens het bureauonderzoek dienen de onderstaande vragen beantwoord te worden:

1. *Wat zijn de gekende archeologische en historische gegevens?*
2. *Welke archeologische structuren of constructies kunnen ter hoogte van het onderzoeksgebied verwacht worden op basis van een analyse van het historische kaart- en bronnenmateriaal?*
3. *In welke mate en in welke zones kan er een recente verstoring verwacht worden van archeologisch erfgoed?*

1.5 WERKWIJZE EN STRATEGIE

In het bureauonderzoek wordt een overzicht gegeven van de beschikbare kennis inzake historie, erfgoed en archeologie met betrekking tot de onderzoekslocatie en omgeving. Deze informatie vormt de basis voor de archeologische verwachting van het onderzoeksgebied. De Centrale Archeologische Inventaris (CAI) werd gebruikt als uitgangspunt voor de bestudering van archeologische waarden in de omgeving van het plangebied. De gebruikte kaarten werden in georeferende vorm gebruikt in het programma QGIS.

2 BUREAUONDERZOEK

Het bureauonderzoek blijft beperkt tot het beschrijven van de ontwikkeling en de minimale impact die deze heeft op het eventueel aanwezige archeologische erfgoed. De landschappelijke context en een uitgebreide beschrijving van de archeologische en historische context wordt niet opgenomen in de bureaustudie.

2.1 GEREALISEERDE WERKEN

Stal De Roost bvba heeft enkele jaren geleden vergunning (2008/00792/IS) bekomen voor het “herbouwen van een vergund KI-station met opfokbedrijf, paardenhouderij en bedrijfswoning”.

Tijdens de uitvoering echter drongen zich enkele praktische aanpassingen op:

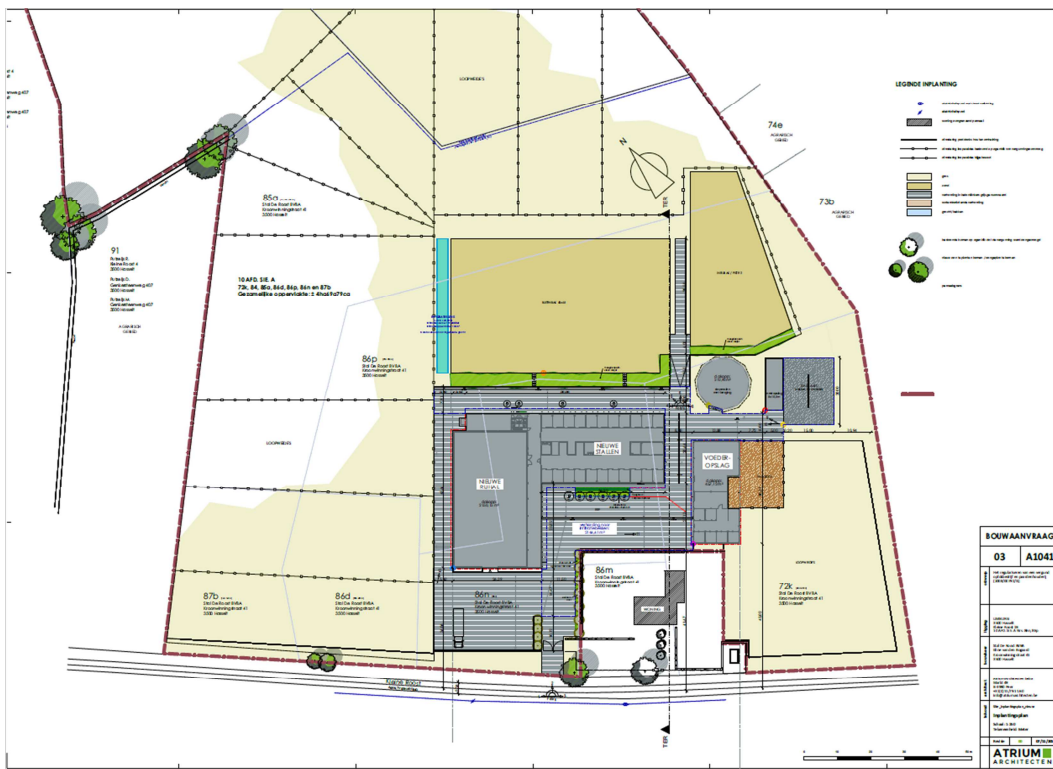
Wijzigingen t.o.v. oorspronkelijke vergunning (in functie van nota):

- Buitenpiste
  - In de vergunning werd de bestaande buitenpiste behouden
  - Tijdens de uitvoering werd de piste vernieuwd en een longgeerruimte/inrijbak aangelegd
- Stapmolen
  - Verouderde stapmolen, vergund links achter de rijhal, werd vervangen door een nieuwe rechts achter de stallen
- Mestopslag
  - Verplaatst -> rechts van de stapmolen
- Stalplaats tractoren en materieel
  - Bijkomende buitenruimte
- Verharding
  - Achterzijde rijhal – 3m breed vergund, 8m breed uitgevoerd

- Links van de rijhal – vergund als halfverhard, uitgevoerd in betonklinkers
- Voorzijde rijhal – uitbreiding voor parkeerzone vrachtwagens
- Strook verharding tussen buitenpiste en langeerruimte/inrijbak
- Infiltratiegracht
  - In de vergunning een slenk rechts op het terrein
  - Nu voorzien links van de buitenpiste

Figuur 4: Oorspronkelijk toekomstplan (Atrium architecten)

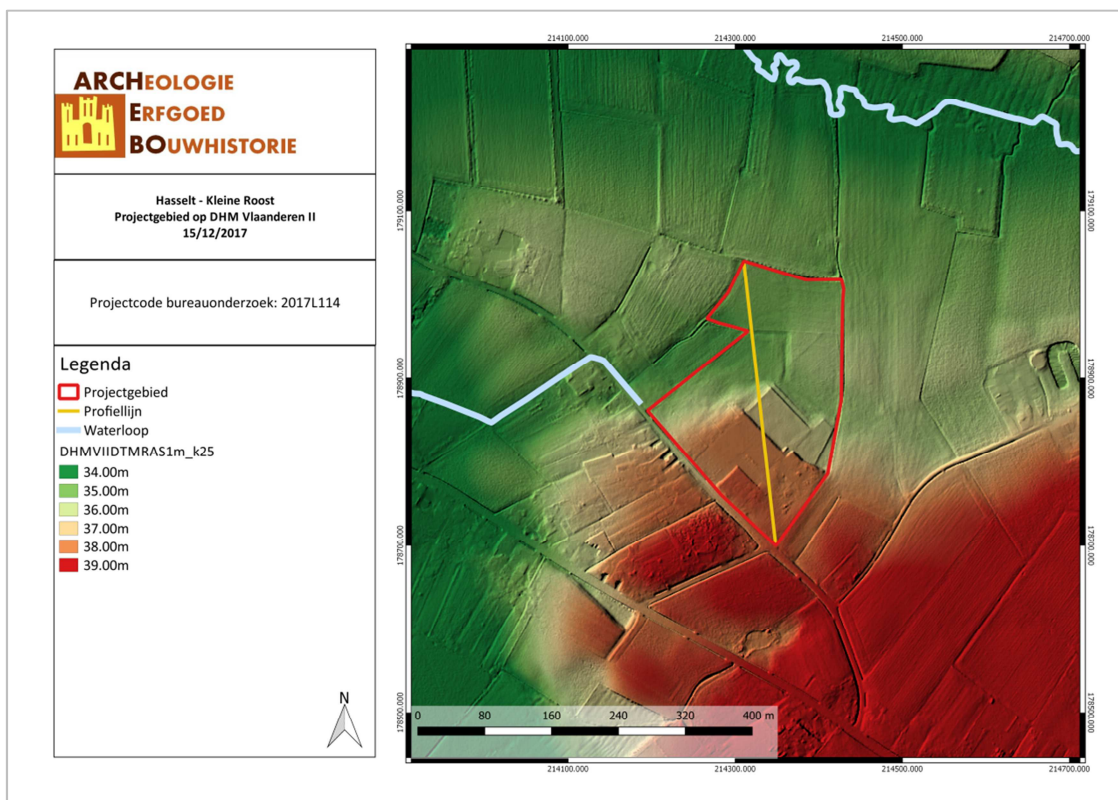

Figuur 5: Aangepaste plannen (Atrium architecten)

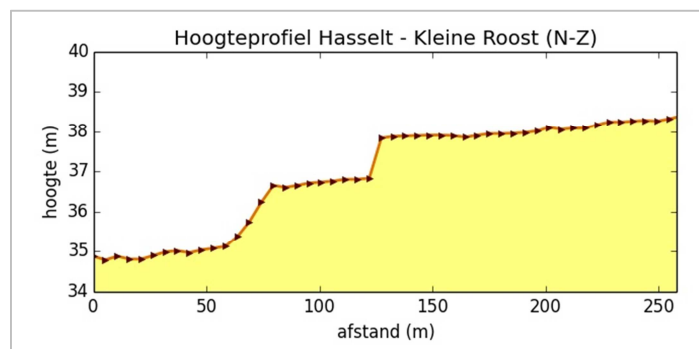
2.2 LANDSCAPPELIJKE & BODEMKUNDIGE SITUERING

Het projectgebied is gelokaliseerd in Sint-Lambrechts-Herk, een deelgemeente van de gemeente Hasselt. Het terrein bevindt zich tussen ca. 34 en 39 m boven de zeespiegel.

HAKL/17/12/15/3 - Digitale aanmaak

Figuur 6: Kaart met aanduiding van het projectgebied op het Digitaal Hoogtemodel (CAI, 2017).

Figuur 7: Hoogteprofiel (Geopunt, 2017)

Volgens de bodemkaart van Vlaanderen ligt het onderzoeksgebied onder verschillende bodemtypes. In het onderzoeksgebied zijn de volgende bodemtypes terug te vinden:

De zandleemgronden welke in de Leemstreek voorkomen vormen meestal overgangsplateaus naar de noordelijk gelegen Zandleemstreek in alle provincies. Anderzijds worden ze soms aangetroffen rond Tertiaire of Secondaire ontsluitingen, op sterk geërodeerde heuveltoppen op steile hellingen of onder bermen, deze groep vertegenwoordigt veelal het complex Lax. In de valleien komen tevens

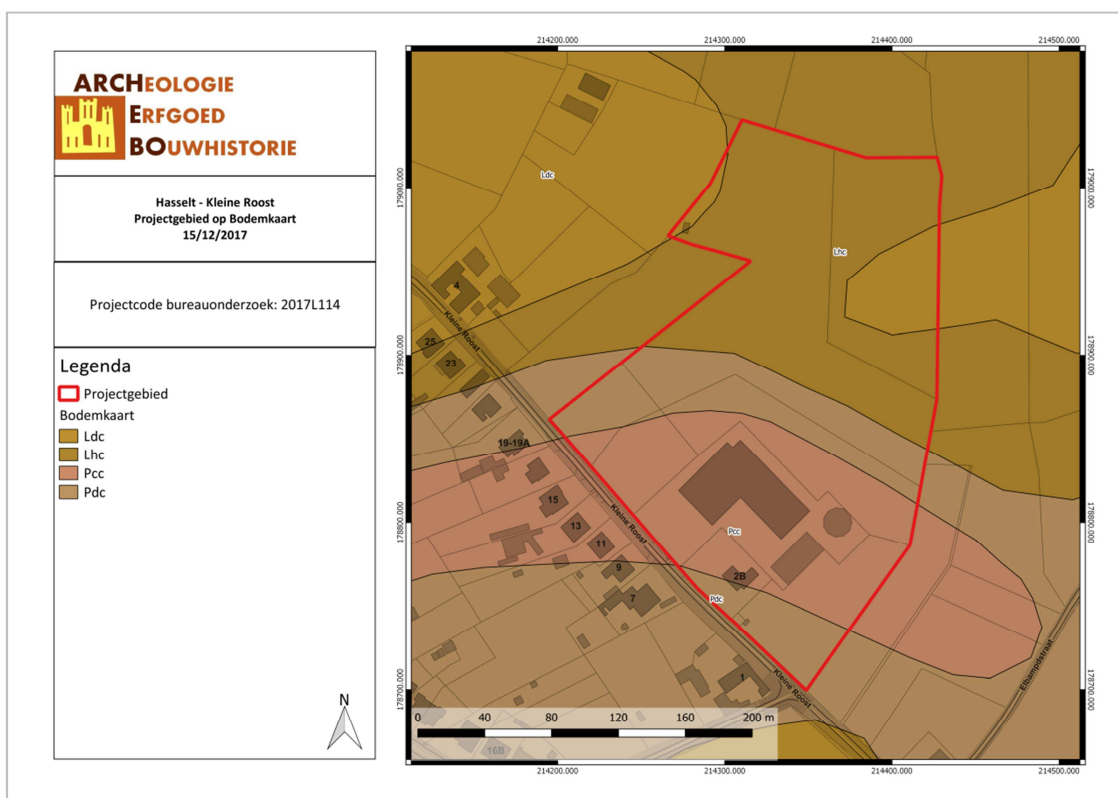
zandleemgronden voor, ze vertegenwoordigen hydromorfe sterk, zeer sterk gleyige of gereduceerde profielen.¹

Ldc: matig gleyige zandleemgronden met sterk gevlekte textuur B-horizont.

Lhc: sterk gleyige zandleemgronden met sterk gevlekte textuur B horizont.

Pcc: matig droge licht zandleemgronden met verbrokkelde textuur B horizont. Het profiel van deze gronden lijkt sterk op Pbc, maar de roestverschijnselen beginnen tussen 60 en 90 cm.

Pdc: matig natte licht zandleemgronden met verbrokkelde textuur B horizont. Deze gronden hebben een weinig duidelijke Bt horizont. Roestverschijnselen beginnen tussen 40 en 60 cm. Vele Pdc profielen verlichten naar onder toe; anderen vertonen een klei-zand en onbepaald substraat.

HAKL/17/12/15/4 - Digitale aanmaak

Figuur 8: Kaart met aanduiding van het projectgebied op de bodemkaart (Geopunt, 2017).

2.3 ARCHEOLOGISCHE DATA

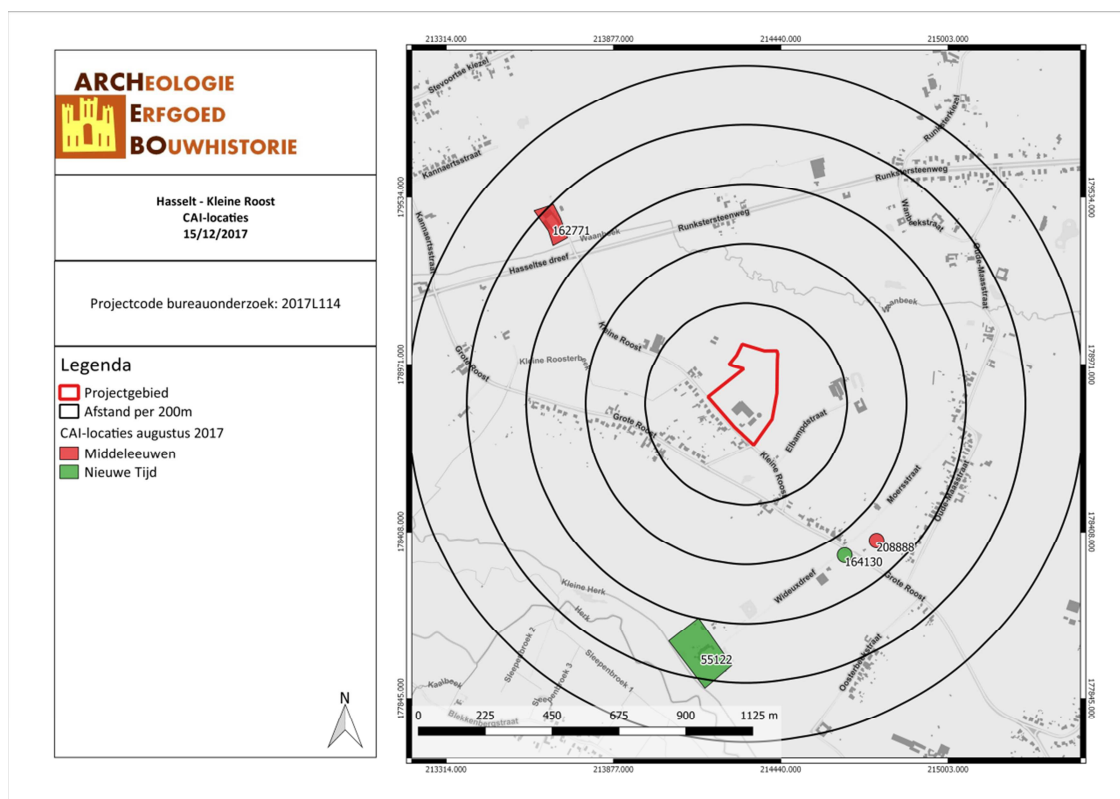
Voor de archeologische data werd gebruik gemaakt van de cartografische gegevens van de Centrale Archeologische Inventaris (CAI).

Binnen het onderzoeksgebied zelf zijn er geen archeologische waarden gekend. In de ruimere omgeving is dit wel het geval. In de ruime omgeving van het projectgebied bevinden zich voornamelijk vondsten die dateren uit de Middeleeuwen en Nieuwe Tijd. Het gaat hier om een motte uit de Middeleeuwen, een waterburcht en een kapel, beiden uit de Nieuwe Tijd.

CAI-Locatie	Beschrijving	Datering
55122	Waterburcht	Nieuwe Tijd

¹ Ranst en Sys, 2000, 307-308

162771	Motte	Middeleeuwen
164130	Kapel	Nieuwe Tijd
208888	Ring	Late Middeleeuwen

HAKL/17/12/15/5 - Digitale aanmaak

Figuur 9: Kaart met aanduiding van het projectgebied en de vondstlocaties uit de CAI (CAI, 2017).

2.4 BEKNOPT HISTORISCHE BESCHRIJVING

Onderzoek historische bronnen²

Vermeld in 1310 als Herkes, in de 14de eeuw als Herck Saint-Lambert; in het dialect "Hoos Herk" voor Oost-Herk ten opzichte van Wuustherck voor West-Herk of Herk-de-Stad. Gelegen ten noorden van de Herk (bijrivier der Demer), Vochtig Haspengouw. Reliëf beheerst door heuvelrug (ten oosten hoogste punt 45 meter), begrensd door de vallei der Mombeek en Herk ten zuiden en de vallei der Waanbeek ten westen. Bodem: lemige zandgrond met natte zandleemgrond in de vallei.

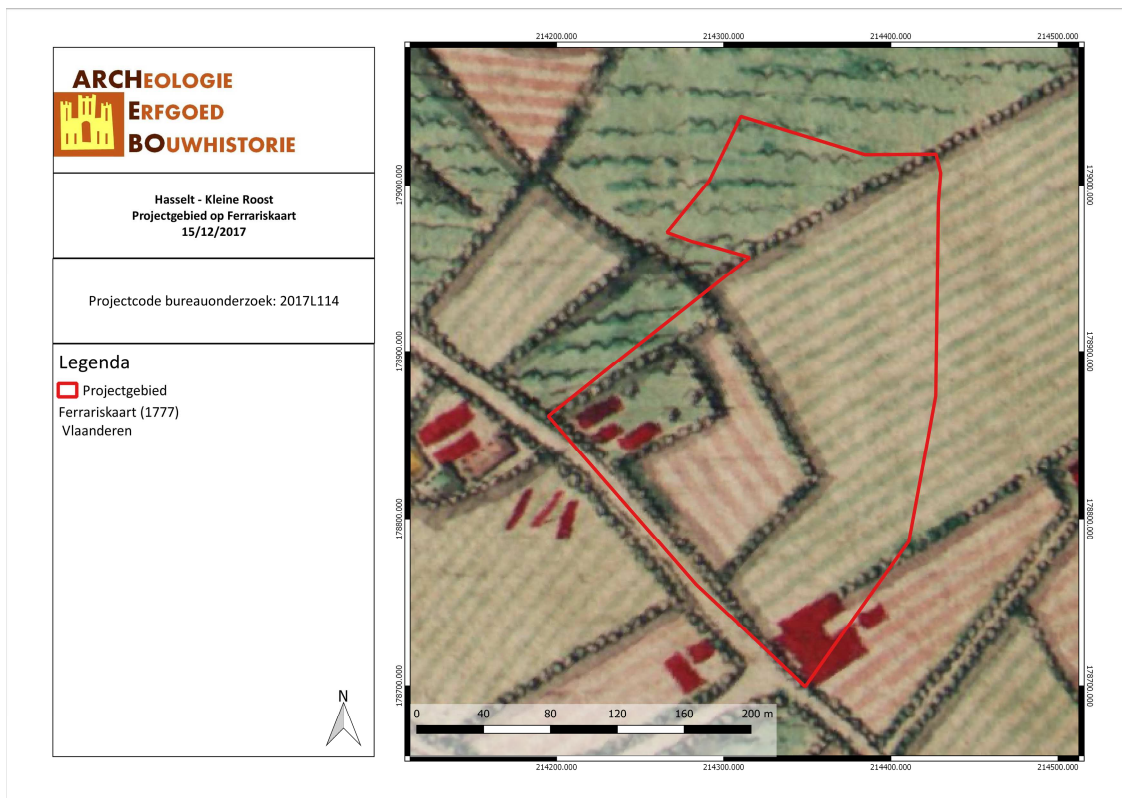
Eertijds Luiks grondgebied, verdeeld in drie heerlijkheden (alleen het kasteel van de heerlijkheid Wideux bleef bewaard), en twee gemeenten, gescheiden door de weg Hasselt - Sint-Truiden, bediend door een parochiekerk, met eromheen de oudste woonconcentratie. Ten zuidoosten hiervan de Mot, een omwaterde burchtheuvel (geniveleerd in 1864). De hoevecomplexen lagen voornamelijk verspreid bij de weg Stevoort - Wimmertingen (Grote Roost, Sint-Lambrechts-Herkstraat, Pastorijstraat, Panhuisstraat, Steenberg en Muntelbeek), aan de Oude Truierbaan en aan de Kattendansstraat (Tomstraat) en Sasput.

Tot de Tweede Wereldoorlog uitsluitend agrarisch gerichte gemeente met kleine tot middelgrote landbouwbedrijven; overwegend vakwerkbouw. Daarna, door haar ligging ten opzichte van Hasselt, gestadig toenemende woonfunctie met lintbebouwing aan de Sint-Truidersteenweg en invalswegen die

² Inventaris Onroerend Erfgoed (<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/120929>)

daarop uitkomen, en aanleg van recente woonwijken ten westen van de Sint-Truidersteenweg. Vakwerkbouw blijft sterk vertegenwoordigd, vooral buiten de dorpskern.

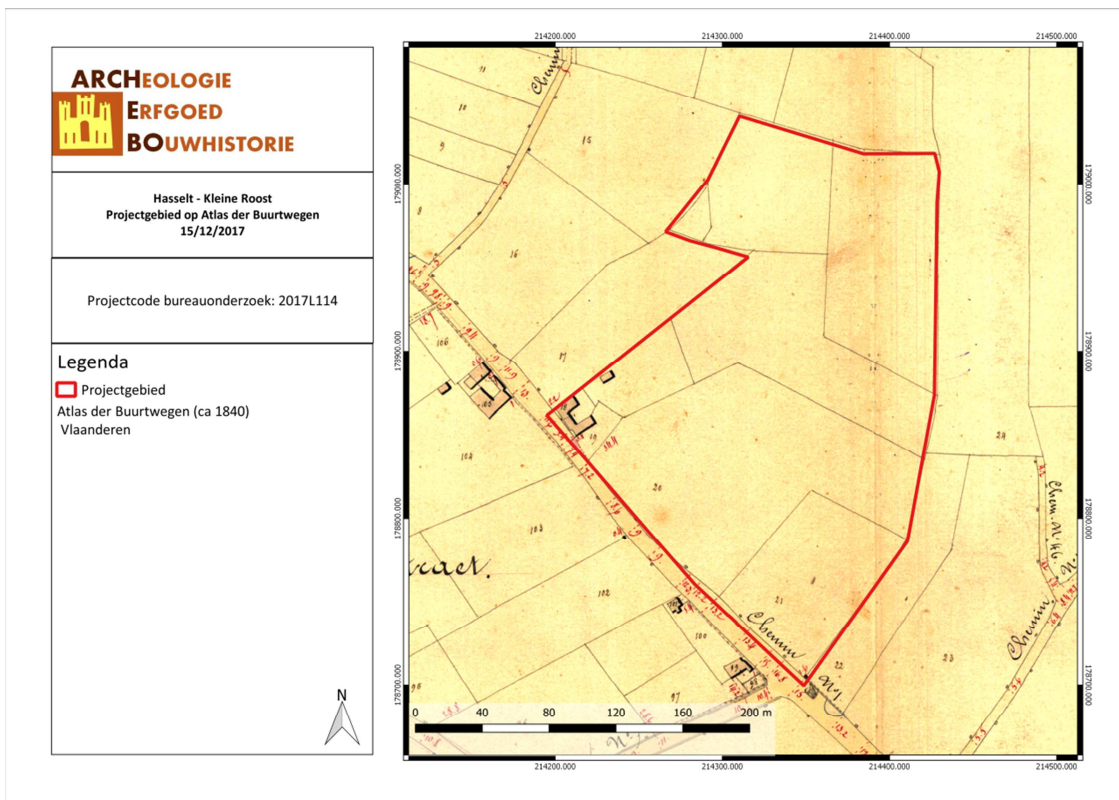
Op de Ferrariskaart wordt het projectgebied weergegeven als een combinatie van akkerland en bebouwing. De mogelijke inaccuraatheid moet in acht genomen worden bij de analyse van deze kaarten.

HAKL/17/12/15/6 - Digitale aanmaak

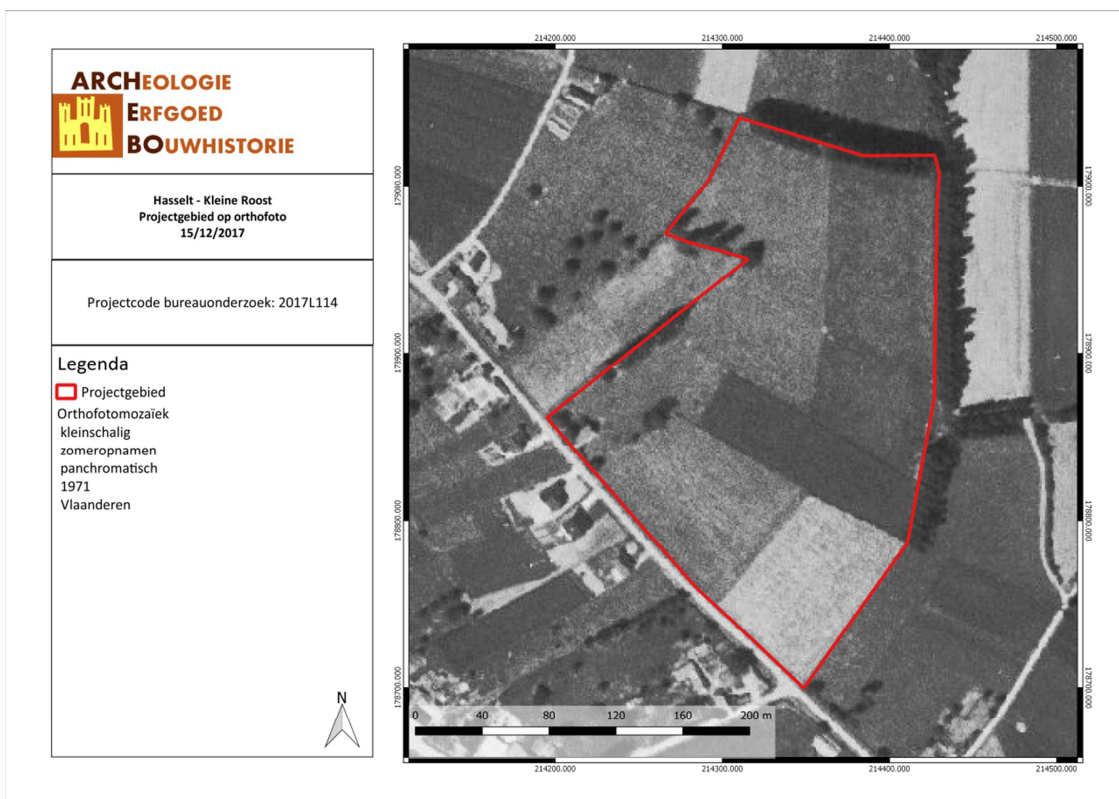
Figuur 10: Het projectgebied op de Ferrariskaart (Geopunt, 2017).

De Atlas der Buurtwegen en de Vandermaelenkaart geven hetzelfde beeld van het projectgebied. In vergelijking met de Ferrariskaart is de bebouwing in de zuidelijk hoek verdwenen. Omstreeks 1971 is alle bebouwing van het terrein verdwenen. In de jaren 1980 wordt het projectgebied in gebruik genomen als paardenstal met loopweides.

HAKL/17/12/15/7 - Digitale aanmaak

Figuur 11: Het projectgebied op de Atlas der Buurtwegen (Geopunt, 2017).

HAKL/17/12/15/8 - Digitale aanmaak

Figuur 12: Het projectgebied op de orthofoto 1969-1979 (Geopunt, 2017).

HAKL/17/12/15/9 - Digitale aanmaak

Figuur 13: Het projectgebied op de Orthofoto van 1995 (Geopunt, 2017).

2.5 DATERING EN SITUERING VAN HET ONDERZOCHE GEBIED

De verwachting naar steentijdsites uit de Holocene periode is bestaande. Het projectgebied is gelegen op een kop richting een waterloop. De bodem bestaat uit zandleembodems met gevlekte textuur B-horizont en lichte zandleembodems met verbrokkelde textuur B-horizont. Er zijn geen steentijdwaardes in de omgeving gekend.

In de omgeving werden restanten uit de Middeleeuwen en Nieuwe Tijd aangetroffen. Het is niet ondenkbaar dat er eveneens oudere restanten in de vorm van sporensites en vondsten aanwezig zijn binnen het projectgebied. Deze kunnen dateren vanaf de Metaaltijden.

De Ferrariskaart toont bebouwing in de zuidelijke en zuidoostelijke hoek van het projectgebied aan. Op 19de-eeuwse kaarten is de bebouwing in de zuidelijke hoek verdwenen.

3 RESULTATEN BUREAUONDERZOEK

3.1 BEANTWOORDING ONDERZOEKSVRAGEN

Het doel van dit bureauonderzoek was een archeologische evaluatie van het terrein. Hierbij kunnen volgende onderzoeksvragen beantwoord worden:

1. Wat zijn de gekende archeologische en historische gegevens?

Een analyse van de gekende archeologische resten in de omgeving leverde enkele gekende gegevens op in de directe omgeving rond het onderzoeksgebied. Deze vallen allen in de Middeleeuwen tot en met de Nieuwste Tijd te dateren. Hierdoor is het niet ondenkbaar dat er zich binnen het onderzoeksgebied archeologische interessante sporen bevinden.

Het cartografisch onderzoek vertoont de aanwezigheid van bebouwing in de 18de-eeuw binnen het projectgebied. Oudere bebouwing kan niet uitgesloten worden.

2. *Welke archeologische structuren of constructies kunnen ter hoogte van het onderzoeksgebied verwacht worden op basis van een analyse van het historische kaart- en bronnenmateriaal?*

De verwachting naar steentijdsites uit de Holocene periode is bestaande. Het projectgebied is gelegen op een kop richting een waterloop. De bodem bestaat uit zandleembodems met gevlekte textuur B-horizont en lichte zandleembodems met verbrokkelde textuur B-horizont. Er zijn geen steentijdwaardes in de omgeving gekend. In de omgeving zijn er ook heel wat resten uit latere periodes aangetroffen. Hierbij handelt het om grondsporen en artefacten, gelinkt aan agrarische bewoning of activiteiten uit de Metaaltijden tot Nieuwste Tijd.

3. *In welke mate en in welke zones kan er een recente verstoring verwacht worden van archeologisch erfgoed.*

De bouw van een KI-station met opfokbedrijf, paardenhouderij en bedrijfswoning hebben vermoedelijk het archeologische niveau verstoord.

3.2 POTENTIEEL OP KENNISVERMEERDERING EN AFWEGING VERDER ONDERZOEK

Het bureauonderzoek heeft aangetoond dat het projectgebied gelokaliseerd is op een historische en archeologische belanghebbende locatie. Echter, doordat de werken op het onderzoeksgebied reeds uitgevoerd zijn moeten er geen verdere maatregelen genomen worden. Dit op voorwaarde dat er geen bijkomende werken gepland zijn.

3.3 SAMENVATTING

Naar aanleiding van een stedenbouwkundige aanvraag heeft ARCHEBO bvba een archeologienota opgemaakt voor het herbouwen van een vergund KI-station met opfokbedrijf, paardenhouderij en bedrijfswoning. Stal De Roost bvba heeft enkele jaren geleden vergunning (2008/00792/IS) reeds bekomen.

De verwachting naar steentijdsites uit de Holocene periode is bestaande. Het projectgebied is gelegen op een kop richting een waterloop. De bodem bestaat uit zandleembodems met gevlekte textuur B-horizont en lichte zandleembodems met verbrokkelde textuur B-horizont. Er zijn geen steentijdwaardes in de omgeving gekend.

Een analyse van de gekende archeologische resten in de omgeving leverde enkele gekende gegevens op in de directe omgeving rond het onderzoeksgebied. Deze vallen allen in de Middeleeuwen tot en met de Nieuwe Tijd te dateren. Hierdoor is het niet ondenkbaar dat er zich binnen het onderzoeksgebied archeologische interessante sporen bevinden.

Het cartografisch onderzoek vertoont de aanwezigheid van bebouwing in de 18de-eeuw en 19de eeuw binnen projectgebied. Oudere bebouwing kan niet uitgesloten worden.

Het bureauonderzoek heeft aangetoond dat het projectgebied gelokaliseerd is op een historische en archeologische belanghebbende locatie. Echter, doordat de werken op het onderzoeksgebied reeds uitgevoerd zijn moeten er geen verdere maatregelen genomen worden. Dit op voorwaarde dat er geen bijkomende werken gepland zijn.

4 BIBLIOGRAFIE

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED, 'Sint-Lambrechts-Herk', op:
www.inventaris.onroerenderfgoed.be, laatst geraadpleegd op 15 december 2017.

VAN RANST E. en SYS C., Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen (schaal 1:20 000), Gent, 2000

5 FIGURENLIJST

Figuur 1: Criteria bij een stedenbouwkundige aanvraag.....	4
Figuur 2: Situering van het projectgebied en de coördinaten op de GRB-kadasterkaart (Geopunt, 2017).	6
Figuur 3: Situering van het projectgebied op Orthofoto (Geopunt, 2017).....	6
Figuur 4: Oorspronkelijk toekomstplan (Atrium architecten)	8
Figuur 5: Aangepaste plannen (Atrium architecten)	8
Figuur 6: Kaart met aanduiding van het projectgebied op het Digitaal Hoogtemodel (CAI, 2017).....	9
Figuur 7: Hoogteprofiel (Geopunt, 2017)	9
Figuur 8: Kaart met aanduiding van het projectgebied op de bodemkaart (Geopunt, 2017).....	10
Figuur 9: Kaart met aanduiding van het projectgebied en de vondstlocaties uit de CAI (CAI, 2017).	11
Figuur 10: Het projectgebied op de Ferrariskaart (Geopunt, 2017).....	12
Figuur 11: Het projectgebied op de Atlas der Buurtwegen (Geopunt, 2017).	13
Figuur 12: Het projectgebied op de orthofoto 1969-1979 (Geopunt, 2017).	13
Figuur 13: Het projectgebied op de Orthofoto van 1995 (Geopunt, 2017).	14

6 PLANNENLIJST

HAKL/17/12/15/1 - Digitale aanmaak	6
HAKL/17/12/15/2 - Digitale aanmaak	6
HAKL/17/12/15/3 - Digitale aanmaak	9
HAKL/17/12/15/4 - Digitale aanmaak	10
HAKL/17/12/15/5 - Digitale aanmaak	11
HAKL/17/12/15/6 - Digitale aanmaak	12
HAKL/17/12/15/7 - Digitale aanmaak	13
HAKL/17/12/15/8 - Digitale aanmaak	13
HAKL/17/12/15/9 - Digitale aanmaak	14